

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

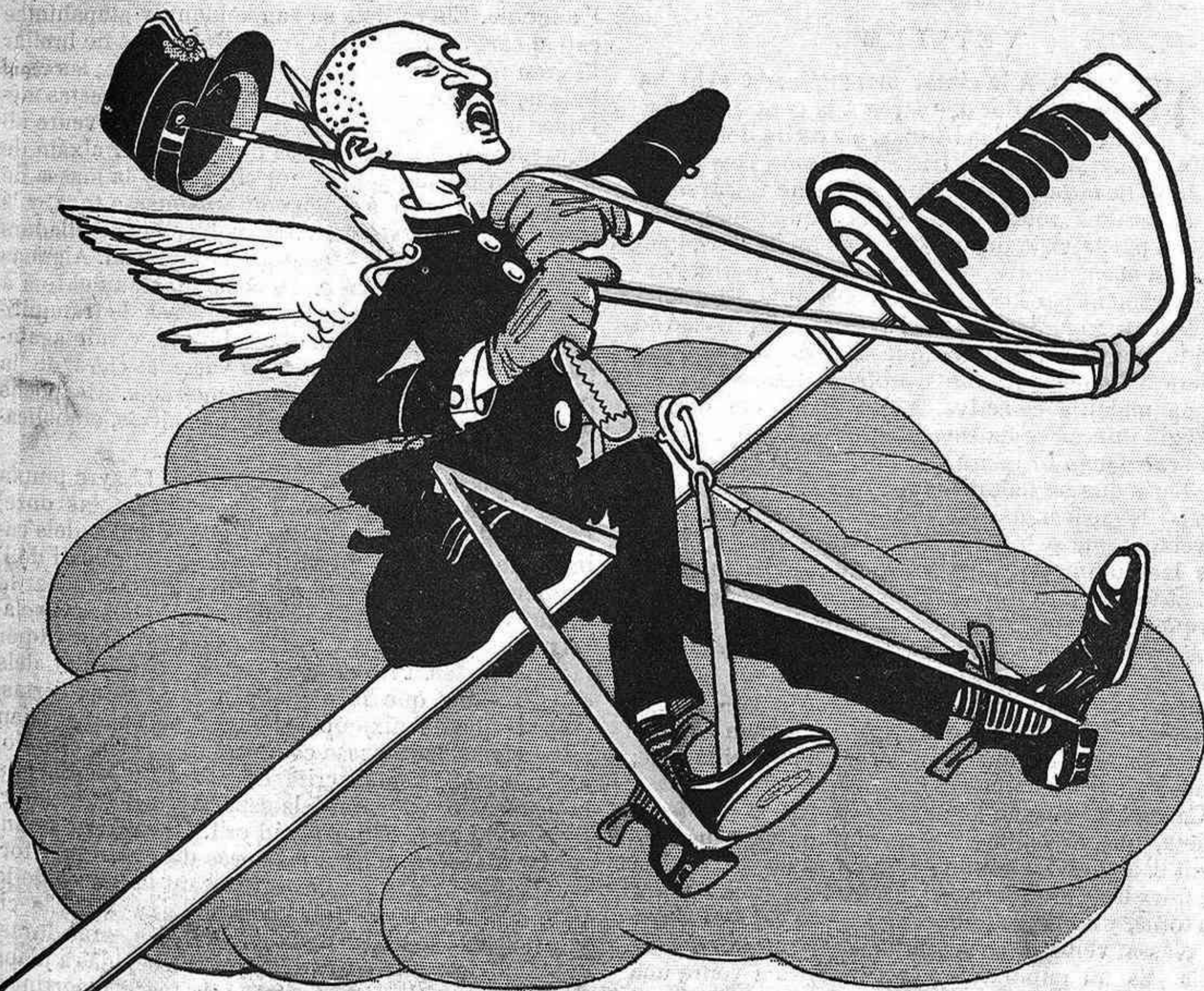
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

L' ARRENCADA DELS NOUS POLISSONS

—¡Apartin las criaturas, si son servits!

LAS NOTAS DEL DIA

—A la una, á las dugas... ¡val!

Je-su-crist la pas-sió voostra.....

CRONICA

VETLLÉM

DILLUNS, 13. A la ciutat arremolinada s'hi ha fet un xuclador que atreu á la gent desenfeynada de totas las bandes; els estira dels cafés, els fa tancar las botigas, frisosos de *saber com s'acaba*. Jo 'ls he seguit per la Rambla, els he vist trencar pel carrer de Fernando, y tots, tots caminavan iguals, xuclats per la visió de la sala vermella de l'Audiencia, casi sense dir res, ab el cap acotxat, portats automàticament per la impulsió incoercible. El desfici del esperar anguniós corre pel ayre, es una infecció de la que ningú se n'escapa. Aquests centenars, aquests milers d'homes que van á professó feta, son *casos* d'una malaltia colectiva. A cada hora del dia, la ventada infecciosa ha esvalotat els esperits. «¿Qué fan ara? ¿Quán hi haurá veredicta?..» Al cap-vespre, els diaris que no han dit la paraula final han acabat d'atiar la curiositat cohenta: ¿quí s'aguanta á casa?.. Y vetaquí que se'n van l'un darrera l'altre, abolidas las voluntats individuals, dins de la *multitud*, remat fatídich. No pensan pas que no veurán res, perque no pensan; se deixan emportar avall pera acostarse al cau del misteri y de la mort. Ja fa días que dura la epidemia agitadora, avansant tal com avansava el procés fins al paroxisme d'aquesta nit d'angunia. Una més, y els agitats se tornan convulsionaris... Son dos quarts d'onze. Deixemshi caure; sense deixarnos arrossegar.

Carrer de Fernando amunt seguím la professó quieta, que s'esmuny ab la continuïtat d'una corrent d'aygua. Fixantme en las caras contretas y en las miradas intranquillas, me recordo de quan anava als toros, y de la gentada comprimida pel carreró de la plassa vella. Com no hi ha sol, no hi ha pobrisalla. Es un públich de *sombra* que va á veure una corrida de nit.

La plassa es negra de gent, més negra per la cruessa blanca de la llum eléctrica que submergeix. Y una vegada parats, se quedan encare més oprimits per l'angunia. Els rotllets se van soldant, y atapahintse cap al carrer de Sant Honorat, d'ahont té de brollar la gran nova. Ja no 's qüestiona, ni 's crida; las veus baixas, sordas, conversan de negocis, de cosetas menudas que no fan barallar ni tenen res que veure ab la preocupació fixa als ulls de tothom. L'aixám de policías s'escampa pera fer *circular*, y la massa de gent se mou poch á poch com una massa tova, y 's torna á parar desseguida. De poble, de treballadors no se'n veuhen. De donas quasi tampoch. Algunas se passejan pels carrers foscós que donan el tom á l'Audiencia. Son ben burgesas, grassas de tranquil·litat reglamentada y de menjars bullits, y van agafadas al bras dels marits. A la vastedat clara de la plassa's pot dir que hi ha homes sols. Als pochos balcons oberts ne guaytan algunas altras, embolicadas, inmóviles.

Ja la plassa es plena, sense remor. L'ayre punxa de la frisansa de la gent. Llaboras, (són las onze) ressona el carrer del Bisbe ab las petjadas dels caballs: una dotzena de civils han sortit del pati de l'Audiencia y darrera d'ells s'ha tornat á tancar la porta. Van á *despejar*.—Rápidament la plasa s'aclareix; la gentada s'aplaca á las casas y s'allunya per las avingudas. Primer mansament, s'apartan dels caballs sabis que 'ls empenyen á passetas curtas, després quan s'aixampla el buyt y els caballs puján á las aceras, las masses comprimidas se trencan violentament. Se senten crits de *¡fuera!* y sembla que la contenció violenta dels esperits hagi d'esclatar. Pero no hi ha més que algún crit. La *multitud* amansida s'atapaeix més á las bocas dels carrers, y torna el silenci. May ha ressortit tant la cruessa de la llum dels fanals eléctricos com aqueixa nit. Els civils dalt de caball, las figuras foscas, las caras duras, se retallan ab una sequedat agre, trossejadas á plans de blanch y negre, perdentse á la fosca, ó sortint á

la claretat soptadament. La massa viventa reposa y calla. Pero per dintre, la impulsio no para, y suauement camina tota la foscor á las voras de la plassa guanyant á pams l'espai que 's torna á perdre ab una nova embestida de la forsa pública. Calla la massa viventa, y 's corseca ab la curiositat abrusada... «Fa tres horas que s' están tancats... No pot tardar...» «Me sembla que n' hi ha per estona... Son

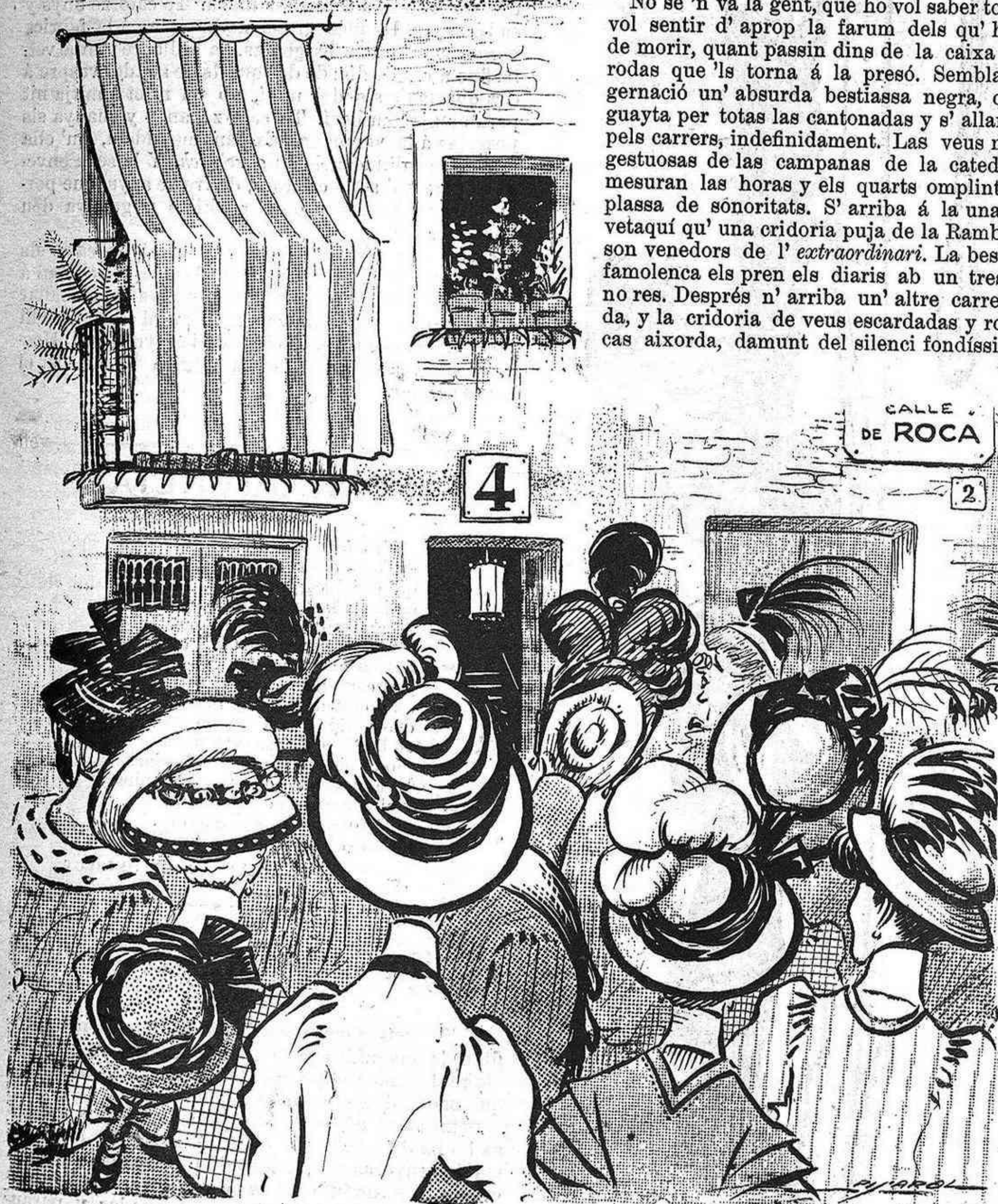
cinquanta vuyt preguntas...» Las informacions contradictorias se resolen soptadament. Es á la vora de mitja nit. Un jove surt á la claretat de la plassa, casi corrent, cap al carrer de Fernando. Es alt, vestit grisench... *Ell ho sab.* Mitj minut... y del carrer brolla un aplaudiment curt. «Tres penas de mort... dos á cadena...» No explican res més. ¿Serán penas de mort per en Rull sol? No 's pot explicar...

EPÍLECH DEL PROCÉS RULL

SORTINT DE L' AUDIENCIA

¡La gent ha aplaudit! ¡Ha vingut pera aplaudir!... Sí, pero també ha vingut pera altra cosa, porque ningú 's mou. De l' Audiencia van sortint periodistas á *telegrafiar*, y la bestia asedegada atrapa las engrunas del veredicto que li tiran tot passant. «Tres al pal... Perelló, Peral, Burguet al carrer... Dels demés no se 'n pot dir res... Ara aplicarán las penas...»

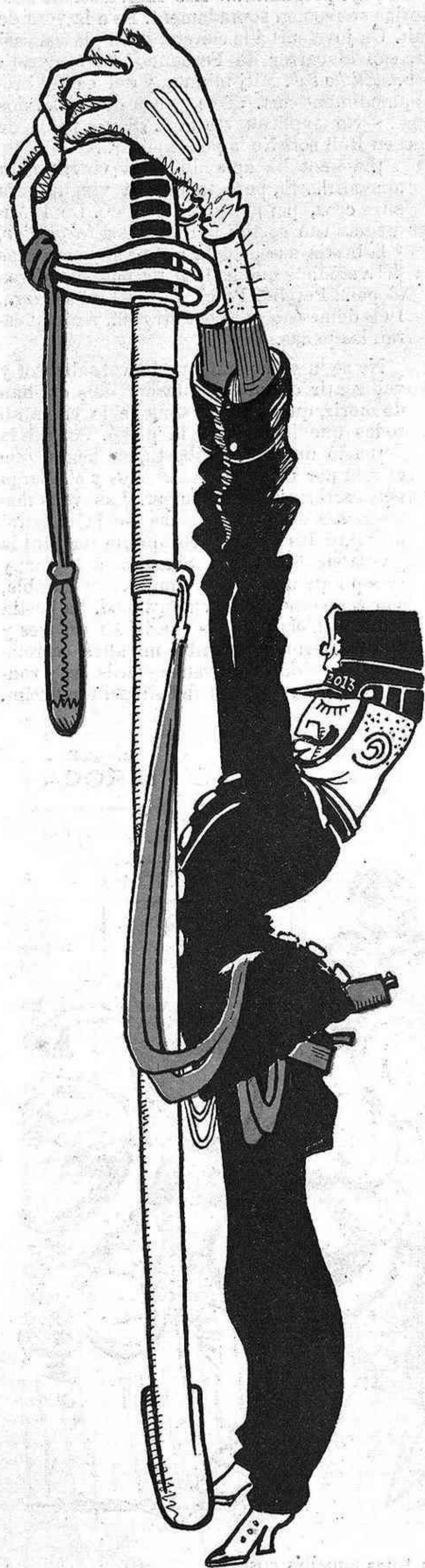
No se 'n va la gent, que ho vol saber tot y vol sentir d' aprop la farum dels qu' han de morir, quant passin dins de la caixa ab rodas que 'ls torna á la presó. Sembla la gernació un' absurda bestiassa negra, que guayta per totas las cantonadas y s' allarga pels carrers, indefinidament. Las veus magestuosas de las campanas de la catedral mesuran las horas y els quarts omplint la plassa de sonoritats. S' arriba á la una, y vetaquí qu' una cridoria puja de la Rambla, son venedors de l' *extraordinari*. La bestia famolencia els pren els diaris ab un tres y no res. Després n' arriba un' altre carreta-da, y la cridoria de veus escardadas y roncas aixorda, damunt del silenci fondíssim.

—¿Aquí diu qu' es allà hont succehían totas aquellás cosas?

EL CONFLICTE

—¡Córcholis de sable, quina altura té!...

Las fullas blanques s'extenen per tot arreu. La bestia menja.

Son ja dos quarts de dugas, y l'acabament encare es lluny. De l'Audiencia se'n van els espectadors cansats, á paquets destriats, senyors molt tibats, y senyoras fredolicas, emplomassadas tapantse la boca ab las estolas de pells. S'ha alsat un vent carregat d'humitat que atravessa la roba; y regolfa y remou polsaguera y fa ballar per terra els papers llemsats. Ja la gent es d'un'altre mena. Ha anat minvant, quedantse els més joves y els més desenfeynats, aguantant á peu dret com si esperessin á la promesa. Las donas que venen ja passen pel mitj y s'aturan pera fer veurer que no s'han de donar vergonya de res.

A dalt discuteixen la sentència. «Serán ben bé las cinch.» La vetllada haurá durat ben bé tota la nit...

A las cinch plegará, si li han tornat á donar feyna una treballadora coneguda meva. Té catorze anys y es bitllayre. De més grans no'n volen á la fábrica porque son massa exigentas. La bitllayre també vetlla fins á ser de dia: de dos quarts de set del vespre á dos quarts de sis del matí, ab un ratet á mitja nit pera menjar un bocí. Té catorze anys y guanya sis pessetas á la senmana. Es tan menudeta, qu'ella mateixa se diu somrienta *el rebrech*. Y la seva enveja es pera un'altre criatura, de tretze anys, que porta dotze máquinas d'omplir bitllas y guanya deu pessetas.

Las horas vibrantas que la catedral abocava als vetlladors de la plassa de Sant Jaume, las contan á quinze céntims cada nit de l'any pera fer treballar á una vetlladora de tretze anys. ¡Y hi ha quí els hi enveja! De segur que sortint de la feyna (es d'Hostafranchs), la vetlladora de la fábrica haurá vist el cotxe celular.

TULP

CONSEQUÈNCIAS

Una forta *debilitis*
del meu cos s'ha apoderat,
qu'estich cert que per curarla
casi casi he fet salat.
Al cap sento grans fibladas,
tot balla entorn meu y's mou;
fins las camas me fan figa
y el cervell se'm torna tou.
Ja no puch llegí una ratlla
dels periódichs, tinch motius:
en lloch de lletres veig topos
molt més grossos qu'*explossius*.
D'aquest mal jo'n tinch la culpa
y al pensarhi'l cap me bull;
puig tot aixó'm vé, *señores*...
¡de llegí'l procés de'n Rull!

ANTÓN DEL SINGLOT

¡Vajin entrant, senyoras!

Si 'ls nostres empresaris d'espectacles no aprofitan la magnífica pista que pera ferse barba d'or els proporciona el procés Rull, será precís confessar que badan d'una manera lamentable.

Setze sessions ha durat el judici y—tota la prempsa ho ha dit—cada dia ha sigut més gran l'afluencia de senyoras que, ávidas de presenciar tan edificant y instructiu espectacle y despreciant heróicament apretadas, trepitjadas, esgarrapadas y parauladas, s'han apilotat á la porta de la *sala del crim*,

desitjoses d' ocupar en els banchs del públich un lloch desde 'l qual poguessin véureho tot.

¿Qué vol dir aixó? Que la que més y la que menos d' aquellas sensibles damas hauria donat sense empaig qualsevol diner pera tenir á la seva disposició, dintre de la sala, una butaca de *rejilla* y, si hagués pogut ser, un palco ab la seva tauleta pera pendre entre interrogatori y interrogatori ó entre declaració y careig una horxata de xufas ó un *mantecado* ab quatre galetas.

¡Aquí está el *filón*, avispats empresaris! Tal volta —y sense tal volta també— la curiositat del *bello sexo* es malsana; pero malsana ó nó, es un fet evident, y davant de la realitat no hi ha més remey que baixar el cap, preparar l' escena... y obrir la taquilla.

¿No es un espectacle sensacional lo que aquestas senyoras volen? ¿No demanan quadros vius, moguts y si pot ser naturalistas, en tota la extensió de la *naturalitat* moderna?

Donchs ¡arriba!... En las vostras mans está ¡oh empresaris intelijents! satisfacer el seu gust... y omplir las vostras caixas.

* * *

La preparació del espectacle queda abandonada íntegra á la vostra discreció. Sapiguts els abundants medis que us proporcionan avuy el cinematógrafo, la electricitat, la mecánica teatral, fácil ha de servos combinar la cosa d' una manera artística, *épatante*, sugestiva.

De lo que aquésta ha de ser y cóm ha de prepararse el programa ens ne donará idea el discurs que 'l reglamentari *charlatán*, colocat á la porta del local, haurá de dirigir al *respectable público* femení cada cop que 's vaji á comensar la funció.

—«¡Vajin entrant, senyoras!—dirá l' home:—Aquí veurán el curiós procés del terrorisme, reproduhit ab la més exacta realitat y adornat ab els corresponents números de música.

Els acusats, de tamanyo natural, apareixen en escena enmanillats en deguda forma, entre agents de l' autoritat de tamanyo casi tan natural com ells.

Hi ha advocats defensors que fan riure, altres que fan plorar y altres que fan una mica de cada cosa.

Els interrogatoris, llarchs, difusos y devegadas divertits, abrassan tots els aspectes imaginables del delictu y donan lloch á escenas d' un relleu extraordinari.

Cridan poderosament l' atenció las declaracions de las *pupilas* de certa casa, cassino ó lloch de reunió dels digníssims acusats. ¡Alló es el *acabóse* de la veritat histórica y plástical... Descripcions íntimas, *zapateados* familiars, reproduccions gráficas á la pisarra, detalls de sabor marcadament sicalíptich... de tot hi ha en la vinya d' aquell alegre *santuari*...

¡Vajin entrant, senyoras, vajin entrant!...

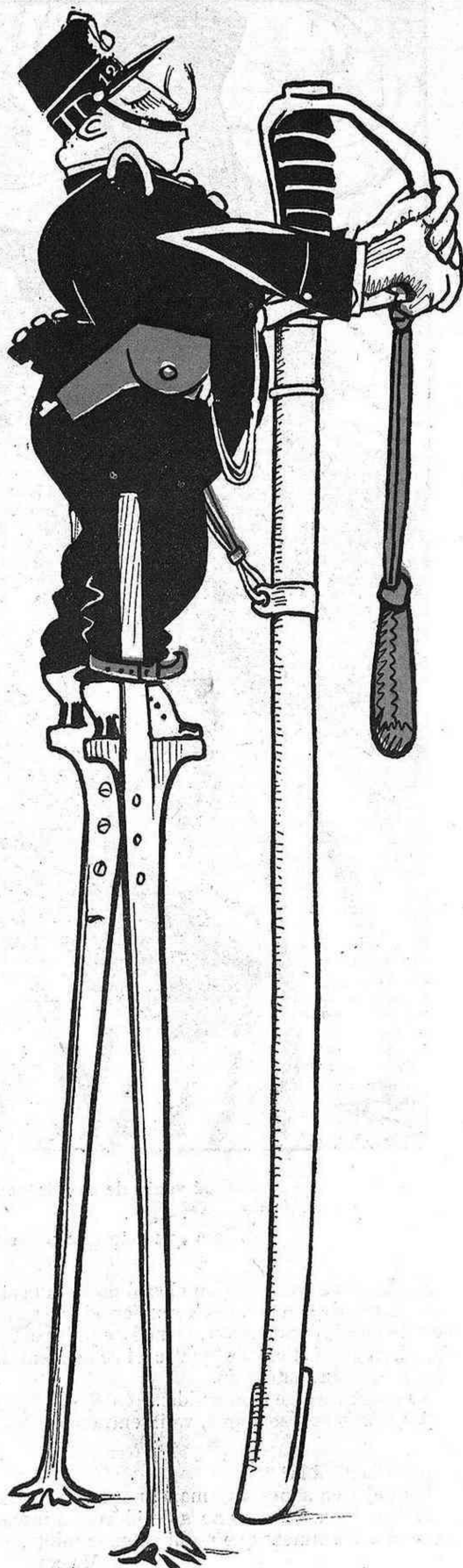
Aquí no 's tapa res ni res hi ha que quedi á las foscas. Las *juergas* del cap del riu, els diálechs ab la policia, las entrevistas ab sa excelencia, la entrega dels quartos, la compra de las mitjas de goma, la visió del cistell, el quadro del entressuelo, las passejadas en cotxe... tot, degudament representat, surt poch á poch á la vista del públich.

Després venen els informes,—alguns dels quals son *informes* molt dolents,—el veredictu, la condemna, la lectura de la sentencia y per fi l' apoteosis, es á dir, la execució capital d' unas quantas personas, ab llums de bengala, serpentinas y *confetti*... ¡Alló, alló es realitat y fidelitat y delicadesa de detalls anatómichs!...

¡Vajin entrant, senyoras, vajin entrant!

La que una vegada vé á disfrutar del espectacle, torna cada día.

LA SOLUCIÓ

—Fés como yo. ¡Mira qué m' hi trobo bé!

DILLUNS DE PASQUA

—¿Qué veniu de casa la padrina, noyas?

—Com que veig que porteu la mona...

Hi ha que advertir qu' en el saló no hi falta el seu bon servey de refrescos ni 'l seu despaig de targetas postals que 'ls condemnats, avants de pujar al *tablado*, adornan á petició de qualsevol concurrent ab el seu interessant autógrafo.

Va á comensarse desseguida...

¡Vajin entrant, senyoras, vajin entrant!

*
*

¿Qué 'ls sembla?

Plantejat en aquesta forma, el negoci es segur.

Si 'ls nostres *barnums* no 's decideixen á intentar-lo, será evidentment que no hi entenen pilota.

A. MARCH

GLOSARI

A propòsit del pressupost de Cultura, un d'aquets dies sortirà, si ja no ha sortit, un article d'un senyor que parlarà del subsuelo.

Cada volta que'l nostre Ajuntament destina alguna quantitat a coses d'art, a museus, a biblioteques, a l'adquisició de llibres o de quadros, surt, invariablement, el senyor que no està per art, el senyor que està pel subsuelo.

El senyor que'n direm del subsuelo, acostuma a publicar el seu article un dilluns, o l'endemà de festa, que és el dia que'ls periòdics tenen calma. Fa una introducció parlant d'higiene; combat el que's gastin diners que no siguin per l'higiene; arrecona les coses d'art, que ve molt després de l'higiene, i al final hi posa'l cop de gracia pera fer valguer els seus arguments: que la ciutat que no té bon subsuelo no és digna de pensar en res més; i aquí vinguen estadístiques: París té de mortalitat un 34 per mil; Sant Petersburg, un 38; Londres, un 9; Reus, un 18; Brusseles, un 11, i Barcelona, apuntalem nos!, un 33 per mil i pico.

Després de donar-nos aquet trastorn, diu que tot ens ve del subsuelo, i vinga remenar clavegueres, i vinga atacar la cultura que no sia canalizada, i prometre a n'els seus lectors que si escolten els seus concells, abans de trenta anys de seguir-los, del 33 passarem al 14, i del 14 al 6, i del 6 al zero, i del zero a la resurrecció, el dia que's

tingui un bon subsuelo.

El senyor del subsuelo sol ser metge: metge de revista, d'ateneu, d'aquells que escriuen ensayos, d'aquells que van a n'els congressos a presentar una memoria sobre'l tubèrcul de les gallines, sobre'l caixal del seny dels que no'n tenen, sobre'l microbi dels badalls, o sobre un plan comparatiu dels cranis dels rossos amb els morenos. El senyor del subsuelo sol ser un home que's renta amb aigua destilada; que dorm amb els balcons oberts pera provar que no s'encostipa i fer encostipar a la família; que és vegetalista, que és homepata i que està suscrit a trenta revistes, i les llegeix desinfectades. El senyor del subsuelo sol ser aixut, sol ser

LA DESPEDIDA

—Vaja, felis viatge! Y com més tart ens torném á veure, millor.

serio, sol ser discutidor, sol ser un colega inaguantable. El senyor del subsuelo és tota una classe.

És d'aquells homes que la ciencia se'ls hi ha pujat a l'enteniment. Per ell el món no té més que un fi: viure, viure més temps, sia com vulgui, i fer allargar a n'els conciutadans. Res d'art, res de poesia, res de cabories, res de somnis: anar vivint pera fer estadistiques que arribin a demostrar que en la ciutat que ell aconsella no hi ha manera de morir-se no més que d'una cosa: de fàstic!

Entre aquets homes del subsuelo i els de sobre, o sien els superficials, encara'ns estimem més als darrers. Aquets s'ho prenen tot massa a la fresca, però al menys no'ns corquen la vida, no'ns amarguen l'existència contant-nos de lo que hem de morir, veient malures per tot-arreu, sortint a caçar microbis com en Tartarin caçava gorres.

Com ens podem entendre amb uns homes que, per evitar quatre tifus, ens donen el tifus del torment de saber de lo

que hem de morir, de sentenciar-nos a bacteria, de volguer nos treure'l pa de l'art pera tirar-lo a les clavegueres?

Que'ls facin aviat un bon subsuelo, que aixís ens deixaran tranquils.

El dia que'l tinguin, i que callin, podrem parlar de lo que'ns agrada, de lo que fa bella la vida i de lo que val la pena de viure-la.

Pot-ser ens morirem com abans, però al menys no tindrem l'afront de no morir per fer estadistiques.

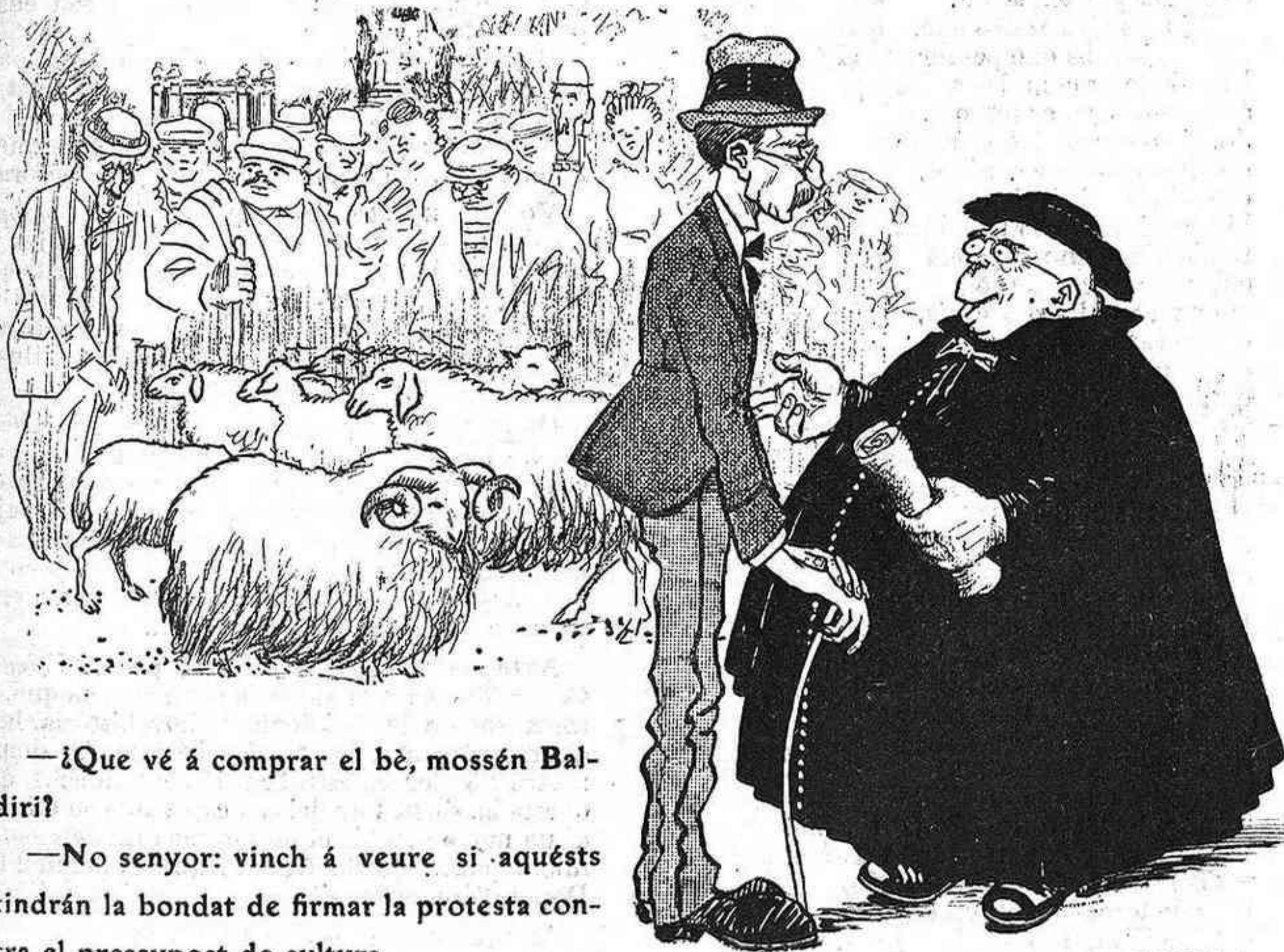
Morirem perquè ha arribat l'hora.

XARAU

—●●●—
IDILI

—Deu vos guard, gentil donzella.
—Salut tinguéu, trovadó.

AL PASSEIG DE SANT JOAN

—¿Que vé á comprar el bè, mossén Baldiri?

—No senyor: vinch á veure si aquésts tindrán la bondat de firmar la protesta contra el pressupost de cultura.

¿Hónt aneu sol, y á aquesta hora?
 —¿Ho sabéu vos? Donchs jo nó.
 He sortit de casa, d' esma,
 per fugir del bat-y bull
 que s' ha armat á Barcelona
 ab el judici d' en Rull.
 Rull al dematí á l' Audiencia,
 Rull y més Rull tarde y nit;
 fins la esposa, quan retiro,
 me parla d' en Rull, al llit.
 —Quan hi deu tanta importancia,
 ¿será una repetició
 del célebre y sapientíssim
Judici de Salomó?
 —Molt al contrari, donzella.
 Mes, una cosa diguéu:
 ¿Del que passa á baix; al poble,
 tan ignorant n' esteu?
 —Fillet, no sé de qué 'm parlas.
 —Ni ho volguéu saber tampoch!
 Per no sentir certes cosas
 he vingut á n' aquest lloch.
 ¡Ara ja hi soch y respiro!
 Mes, avants d' arribá aquí,
 he vist un munt de raras
 que ara vos las vaig á dí:
 He vist donas endoladas
 ab rosaris á las mans
 y ab cert posat de viudesa
 estudiada un any avants.
 També he vist nupcials levitas
 d' un negre vert, destenyit,
 desprenent olor de cánfora
 de temps y panyo surgit.
 He vist amplas mantellinas
 y barrets alts ab poch pèl
 que ben segur que 's recordan
 de quan va caure Isabel.
 Del fons de las calaixeras
 semblava eixir tot lo bó,
 ¿y sabeu ¿per qué?—Sí, tonto;
 perquè ho exigía jo.
 —¿Vos? ¿Y qué sou vos, senyora,
 que tinguéu poder per tant?
 —Soch la Tradició. ¿'M coneixes?
 —¡Si us estimo desde infant!
 Pero es qu' he après d' estimarvos
 sóls en lo que vos teníu
 d' alegre, d' hermós y espléndit,
 de rialler y d' expansiu.
 —Y jo res més te demano,
 donchs ja sabs que pel meu nom
 haig de tenir complacencias
 á tot temps y per tothom.
 Jo, si com has vist, dibuixo
 quadros de negre conjunt,
 com si una pluja de tinta
 hi hagués caygut al demunt,
 també tinch en ma paleta
 colors de rosa y de sol,
 d' or y argent y d' alegría,
 d' esperansa y de consol.
 Jo avuy porto á las donzellas
 de brasset del seu promés
 á recullir farigola
 y á cada brot d' herba un bes.
 Jo al jovent omplo de joya
 la bella nit de demá;
 jo li canto caramellas;
 jo l' ensenyo d' estimá.
 ¿Vols que segueixi explicante
 lo que fa la Tradició?
 —No 'm contéu res més, senyora.
 —¿Per qué? ¿Qué tens trovadó?
 —Me trobo molt lluny de casa
 y haig d' entornarme'n avall
 si vull diná ab la costella
 y arribá á l' hora al treball.
 —¡Adeu!—¿M' estimas?—¡T' estimo!
 —¿Te 'n vas content?—Molt content!
 —¿Tornarás?—Si me 'n recordo,
 haig de tornar l' any vinent.
 —¿Fins d' aquí un any?.. ¡Qué dius ara!
 Trobas deliciós el lloch

¿y no te 'n darías pena
 de freqüentarlo tan poch?
 Mira, tú ab la teva dona
 y si tens algún xaval,
 veníu el dilluns de Pasqua
 á menjaus' el bè aquí dalt.
 ¿Qué 't sembla?—¡Que sou un *trunfo*,
 y us mereixeu un petó!

¡Fins el dilluns, heroína!
 —¡A reveure trovadó!

PEP LLAUNÉ

LLIBRES

GITANOS BLANCHS, per R. F. Puig.—Novela de carácter social y que desperta verdader interés. Per ser la primera obra que en el género porta escrita, pot estar ben satisfet el senyor Puig del seu treball. Els tipus quedan remarcablement pintats ab valentas pinzelladas y las descripciones son sobrias y justas, ab la ventatja que 's veu tot seguit que l' autor domina l' assumpto que ha servit de base al llibre, lo que fa que l' ambient exhali sovint un penetrant aroma de veritat. Literariament la obra no deixa res que desitjar y la presentació del tomo es elegant y seriosa.

ENCANTAMIENTO, per E. A. Butti.—Es una novela ab ribets de narració poemática. El seu autor té un refinat esperit de poeta sutil y fantasiós, recordant sovint la manera de fer del gran D'Annunzio. Las descripciones venen pomposament revestidas de una ferma exuberancia imaginativa, filla de un temperament extraordinari que sab agermanar admirablement la observació real ab la belleza psíquica. La traducción deguda á D. M. Domenge Mir es feta, com se diu comunment, á conciencia.

EL TEMPLE OBERT. *Sonets i altres poesies*, per P. Prat Gaballí.—L' autor d' aquest llibre simpátich forma en el migrat batalló dels poetas joves que assoliran un día ó altre el lloch d' honor en la lluyta definitiva. Llegint aquestos versos, agradosos tant pel fons sempre interesant com per la forma tothora cuidada, ens trobem davant de un home sincer que diu lo que sent, y ho diu de bella manera. Unicament li recomaném, pera que inconscientment no arribi á malversar aquesta sa gran qualitat, la emoció sincera, que no 's deixi portar massa de la moda respecte al artificio: ens referim al seu enamorament pels sonets.

Quan la idea y el sentiment impulsan al poeta á crear versos, el poeta deu abandonar-se lliurement, rebutjant tota mena de cotillas imperialistas.

Perdonat aquest desfogament nostre, permétns que 'l felicitem y... endavant; front seré y pit enfóra.

VOCES DE NUESTRO TIEMPO, per A. Chiappelli.—Forma dos tomes de la «Biblioteca Sociológica internacional» y conté diferents ensayos sociales escritos ab gran claritat d' estil y tractant assumptos de interés internacional, problemas modernos y cuestiones artísticas literarias y sociológicas, temas que domina á fons l' ilustre profesor de la Universitat de Nápoli.

CANTI DE L' AMORE E DEL MARE, per Alfredo Newton Cook.—Heus aquí uns versos ben llatíns, á pesar de tenir el seu autor un nom ben saxó. De inspiració potent y xardosa, de pensaments originalíssims, la majoría de las composiciones que tanca aquest llibre de poeta jove tenen la música de las estrofas carduccianas, y en algunas d' ellas fins s' hi observa la valentía que caracteriza als modernos mestres de la poesía italiana.

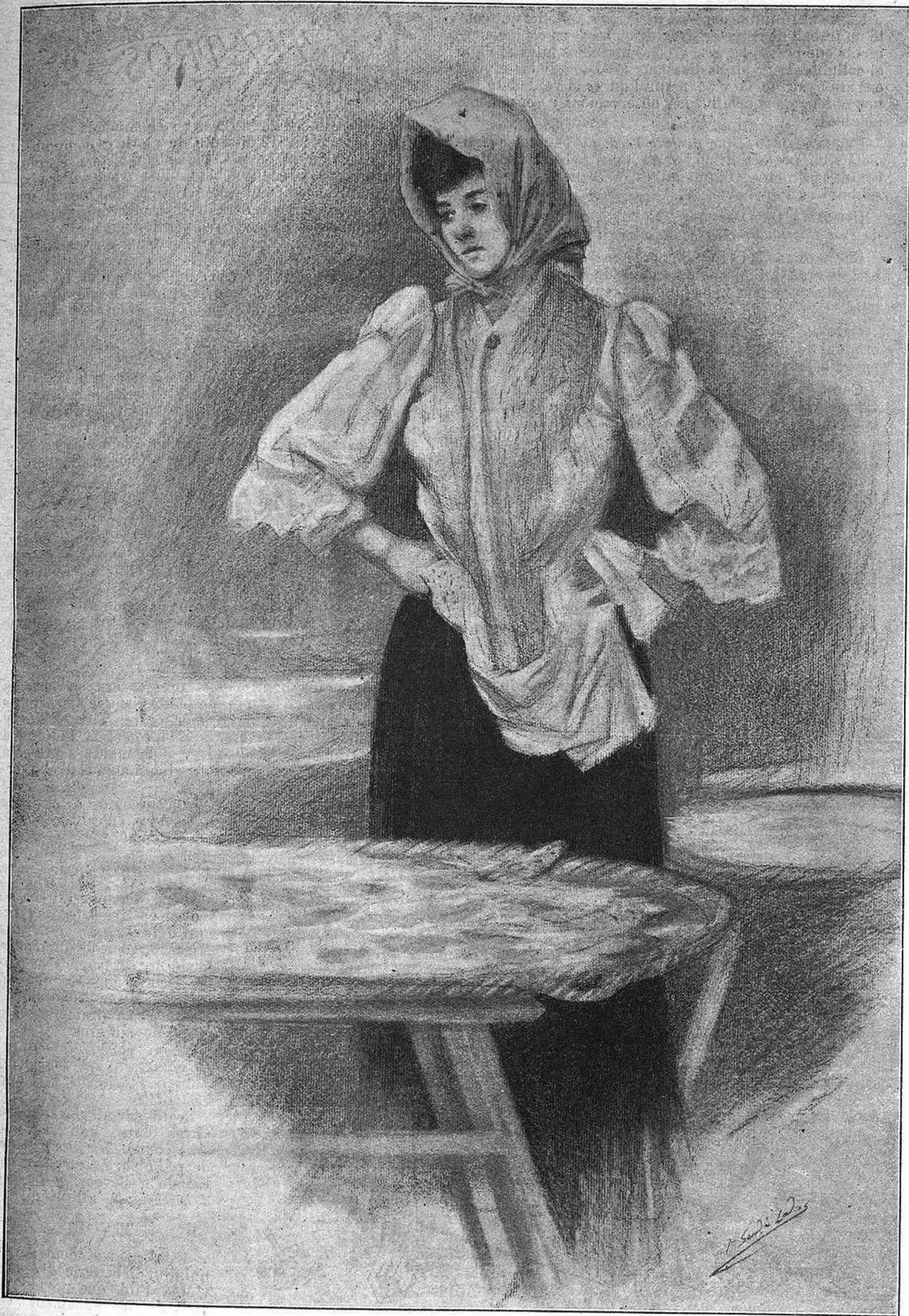
ATISBOS Y DISQUISICIONES, per S. Valentí Camp.—Coneguda de tot cristo es la competencia que, en aquestos romansos de la sociología, la intrahistoria, la profilaxis, el pragmatisme y las teorías básicas, ha donat fama al nostre regidor catastrófic. Dihent, donchs, que aquesta obreta ha sortit tota del seu cap y que en ella hi campeja d' un modo notable el pintoresch estil dels seus discursos municipals... queda feta la alabansa del nou llibre de 'n Dorado Montero petit.

ALTRAS PUBLICACIONES REBUDAS:

EL MÉS FORT.—Comedia en tres actes de Joseph Gia-

FÍ DE TEMPORADA

—¡Apa, que se remata!... ¡Liquidació general per ser l'últim dia de Quaresma!

cosa. Ha sigut traduhida ab l'habilitat y la conciencia literaria que caracterisan totas las versions de 'n Narcís Oller.

EL MAL MODERN, per Gabriel Vinyas.—Follet que conté un treball de caràcter sociològich basat en els inconvenients que portan las grans concentracions humanes que al enlluhernarnos ab els diamants *Plimsaul* de las ciutats ens allunyan de la vida natural qu' es la verdadera. Es una obreta plena de atinadas observacions y pensaments notables.

PROSA FLORIDA, per Jacinto Verdaguer.—Tretze articles y un poemet lírich, obras totas del gran místich, conté el primorós volum, qu' es el 79 de la acreditada «Biblioteca Popular.»

HISTORIA DE CRISTOFUL COLÓN.—Monòlech cómich de *Pau Parellada*, representat ab éxit no fa molt temps.

BECEROLES CATALANES, per Agustí Rius.—Es un llibret de gran utilitat pera la maynada de la nostra terra. La mateixa cartilla s' ha publicat també en fullas ó cartells.

CRIT DE LLIBERTAT.—Monòlech dramàtich en prosa, original de 'n B. Martí y Bofarull. Va ser estrenat l' any passat á Tarragona.

CRÓNICA DE LA FIESTA DEL ÁRBOL EN ESPAÑA.—Es la corresponent al any 1907 y va acompanyada d' extensa documentació y interessants fotografias.

AIGÜES ENCANTADES.—Acaba de publicarse aquest drama, un dels més sugestius de 'n Puig y Ferrer, y sens dubte el més discutit. Els que no l' hagin vist, que 'l lleixin.

ESTATUTS DE LA LLIGA VEGETARIANA DE CATALUNYA.—Un follet que conté—tots els ets y uts—que hi acostuma á havé—en els Estatuts.

LA SARDENYA CATALANA.—Tota mena de felicitacions mereixen els iniciadors d' aquesta fulla patriòtica dels catalans d' Italia. En el número 1 de la simpática revista hi lluheixen notables gravats y treballs en prosa y vers de ilustres algueresos.

HIMNO SOLIDARIO, dedicat á D. Nicolau Salmerón.—Lletra castellana de *Salvador Sallés* y catalana de *Joseph M. Milego*. Música del Mtre. *Vicens Poveda Vilanova*.

SEPT-SCIENCIES

Ab la Pasqua florida cada any vé aparellada la revifalla dels espectacles. El dissapte de gloria es comunment diada de solemnitats; de modo que 'ls revisters se troban apuradíssims pera acudir á cassa de novetats. Per aixó, després de l' ensopiment característich de l' actual setmana, 's produheix una extraordinaria reacció que moltes vegadas embrolla l' atenció del públich que acaba per no decidir-se en favor de cap teatro, de tants com ne té pera escullir.

Avuy, donchs, com veurá l' amich llegidor, en la impossibilitat de donar compte de estrenos importants, ens limitém á anunciar y á exposar las promesas y els bons intents d' empreses, directors, autors y cómichs.

PRINCIPAL

La obreta cómica dels senyors Figueras y Boter *Parada y taberna* va distreure de bona manera á la concurrència. Resulta ser un saynet cuidadosament escrit y bastant bellugadís.

En la execució s' hi distingiren notablement las senyoretas Baró y Adell y els senyors Gimenez, Sanpere y Puiggarí.

***

Sembla que 's tenen grans confiansas en l' obra que s' estrenará demá ab el títul de *El detective Sherlock Holmes*, comedia melodramática en 5 actes y 6 quadros, extreta de las novelas de Conan Doyle per Gillette y adaptada al catalá per en Salvador Vilaregut.

Els títuls dels quadros son sugestius de debó y capassos de atraure al Principal, quan menos, tots els compradors de *Los Sucesos* y *La Actualidad*.

LICEO

La temporada de primavera promet ser cosa bona. La companyia será de las més complertas, anunciante dugas celebritats artísticas de primer ordre: Titta Ruffo y Th. Chaliappine. Per ara, 's compromet la Empresa á donar 20 funcions d' abono y, si la marxa 's presenta *assai bene*, molt será que no 'n vingui alguna d' extraordinaria.

Comensemnos á respallar la *bimba* y... á cal Liceyo faltan senyors!

ROMEA

Demá, dissapte, estrena de l' obra en tres actes de l' Ignasi Iglesias, *En Joan dels Miracles*, comedia dramática moderna, per la que s' ha pintat decorat nou. Els que coneixen la nova producció de nostre gran dramaturg auguran un éxit gros.

No creyém en miracles, pero confessém qu' en aquest *Joan dels Miracles* hi tenim bastanta fé.

Seguidament s' estrenarán altras obras, entre las que s' hi contan *Les ales de cera*, de 'n Folch; *La carretera nova*, de 'n Burgas, y *La lley d' herencia*, de 'n Rusiñol.

TÍVOLI

Estalonantse, com aquell qui diu, ab la serie d' óperas *Goula Fité*, que no ha pas anat del tot malament. Un ben triat quadro de companyia sarsuelera debutará tam-

ELS NOYS DE LAS MASSAS

Piqueu, carcamals, piqueu, que per xó no 'l trencareu.

**EL REPARTIDOR DE PROTESTAS
CONTRA LA CULTURA**

—¿Qué hi deu portar aquest, aquí dintre?
—¿Qué vols que hi portil... Llana.

bé demá, baix la direcció dels aplaudits Anselmo Fernández y Joseph Antiveros.

Per ara 'ns brindan un pamet de tiples que Deu n' hi do; resulta casi tota una primavera. Y sinó, fíxinse y recordinlas: Juanita Fernández, Carmeta Sobejano, Carmeta Domingo, Merceneta Melo y Lola Cortés.

Repertori variat y estrenos cada quatre días.

NOVETATS

Desde demá tindrán, igualment, ahont concorre 'ls ayants del art dramátich italiá. La Tina di Lorenzo, aquella adorable femella que á las gracias del seu físich hi ajunta 'ls refinaments del seu esperit educat en las excelencias del bon gust y de la trassa artística, tornarà á proporcionarnos vetllas d' aquellas que 'ls *dilettanti* difícilment oblidan.

Segons cartells, entre las obras del seu vastíssim repertori, hi anirà intercalant alguna novetat. Fentho aixís y reconegudas per tothom las excelents condicions de la companyía que porta, que en detall no deixa res que desitjar y tota plegada 'ns dona uns conjunts veritablement hermosos,

qualsevol ¡ay! endevina
que será un éxit segur
la campanya de la Tina.

L. L. L.

¡DIVENDRES SANT!

LEMA: *Me sento floralero.*

Boy recordant el jorn aquet,
divendres sant de ma *puresa*,

dintre el *meu jo* he sentit un fret,
un *fret calent* de juvenesa.

¡Divendres sant!.. Jo 't veig venir
tot trist, tot groch, vacilentós;
no ets aquell jorn *verdós* d' ahir
que jo 'l passava victoriós.

Tinch els records d' aquell gosar
cicatrizats en ma carn dura...
¡Donava goig véurem pujar
montanya amunt ab ma *futura*!

Jo, del bras d' ella, ab molt fatich
á mitj camí ja reposava;
ella embestia el Montjuich,
y, en sent á dalt... allí parava.

La farigola somrient
mostrava el ple de sa ufanía,
y d' ella el cos, sobtadament,
al meu impuls, la consumía.

Mirant sas carns, amorosit,
boy estrenyent sas mans impuras,
vaig transportarm' al infinit;
ple d' ilusions, ple de venturas.

De nostres cors, exhalacions
per l' immens buyt ¡ay! se perdían...
¡y una renglera de petóns
que ni ells ab ells se comprenían!

Vuyt *sants divendres* han passat
sense tornar á la montanya;
vuyt anys de prosa, atrafegat,
sense pensar ab ma companya.

Boy recordant el jorn aquell
divendres sant de ma *puresa*,
sens forsa al cos me sento vell
per escarnir ma juvenesa.

SERVEY MUNICIPAL

—¡Cuytil ¡A! número 73 hi ha foch!

—Fill meu, haurá de fer el favor de tornar á
passar demá. Com que avuy es diumenge, el *chaufeur*
no ha vingut.

¡Divendres sant! Jo 't veig venir
tot trist, tot groch, vacilentós...
¡No ets aquell jorn verdós d'ahir!
¡No ets aquell jorn tant venturós!

Passarán anys sens' oblidar
l' instant *aquell*, ple de ventura...
¡Guardo els recorts d' aquell gosar
cicatritzats en ma carn dura!

SALVADOR BONAVÍA

Consumatum est!, que va dir el vell Rull al sentir llegir el veredict del Jurat que 'l condemnava á n' ell á disset anys de presiri y á tota la seva familia á mort.

Consumatum est!...

S' ha acabat l' acte primer de aquesta misteriosa tragedia terrorista que durant tant temps ha mantingut en tensió constant els nervis dels bons barcelonins.

S' ha acabat l' acte primer, y al baixar el teló, adornat ab la lúgubre silueta del patíbul, fins *han ressonat aplausos*.

* * *

Pero la tragedia—y aixó está en la conciencia de tot-hom—té més d' un acte, y 'l Jurat, al fallar el procés Rull, no ha fet més que posar un sever final á aquesta successió d' escenas macabras en las quals el cinisme 's passejava de brasset ab la estupidés y la tontería feya ab la perversitat repugnants cabriolas.

L' acte primer s' ha acabat...

¿Tardaréu gayre á veure representar el segon?

Un eco del procés Rull.

Parla el lletrat Sr. Cid, defensor de 'n Trilla:

«En mi concepto, las bombas de esta capital son separatistas.»

¡Tóquila, jove!

Opiném exactament lo mateix que 'l senyor Cid.

Vegin si son *separatistas* las tals bombas, que á molts de las víctimas de las explosions algun membre els ha quedat completament *separat* del cos.

¿Volen *separatisme* més palpable que aquést?

El catalanófil alemany D. Joan Fastenrath, mort darrerament á Colonia, ha llegat á Barcelona la suma de deu mil marschs pera crear ab els seus interessos un premi anyal pels nostres Jochs Florals, institució de la qual n' era el difunt admirador entussiasta.

¿Qué hi diuhen á tot aixó els ricatxos barcelonins que 's moren tan tranquilament sense deixar á la nostra ciutat ni una mísera pes-eta?

Aquesta familia Rull no té desperdici.

Dimars á la matinada, al tornar á la presó, després de terminada la sessió del Jurat que havia pronunciat contra ells la més dura de las sentencias, el jove Hermenegildo, volguent sens dupte *consolar* al seu germá Joan, diu que li deya:

—Que á tú t' hagin condemnat, *bueno*; pero mira que condemnarnos á nosaltres!...

S' ha de confessar que la *fraternitat* rullista es una fraternitat ben estrambótica.

¡En lo que arriba á fixarse la gent!

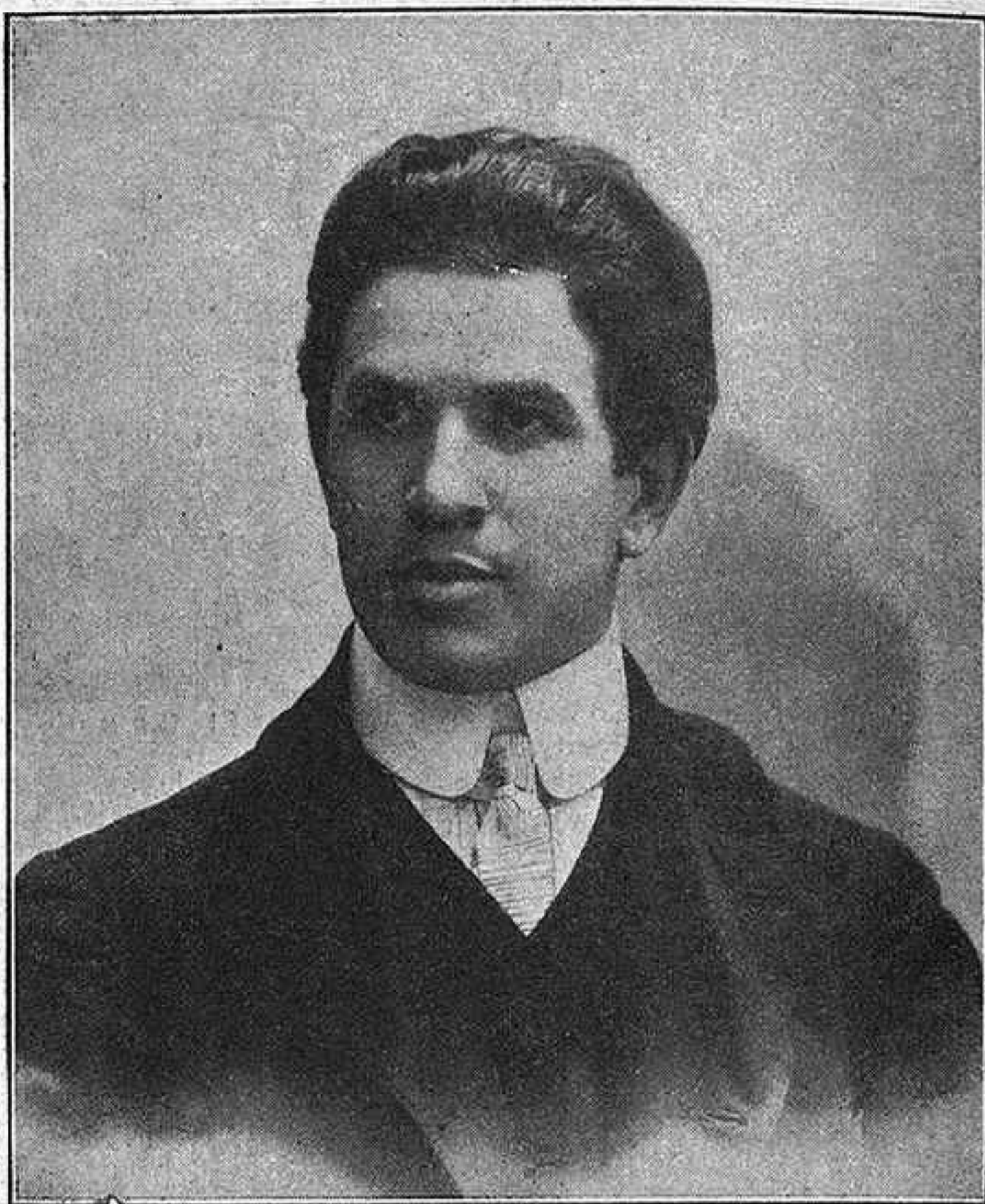
Comentant un periódich la relació que 'l procés del terrorisme té ab el número 13, fa notar aquestas circumstancias:

El Judici va comensarse el día 26, número que resulta ser el doble de 13.

En el tribunal popular hi figurava un lletrat que en la llista del Colegi té el número 13.

Quan las sessions van inaugurarse, en el *banquillo* s' hi assentavan 13 acusats.

TEATRO DEL LICEO

TITTA RUFFO
primer barítono.

THEODORO CHALIAPINE
primer baix.

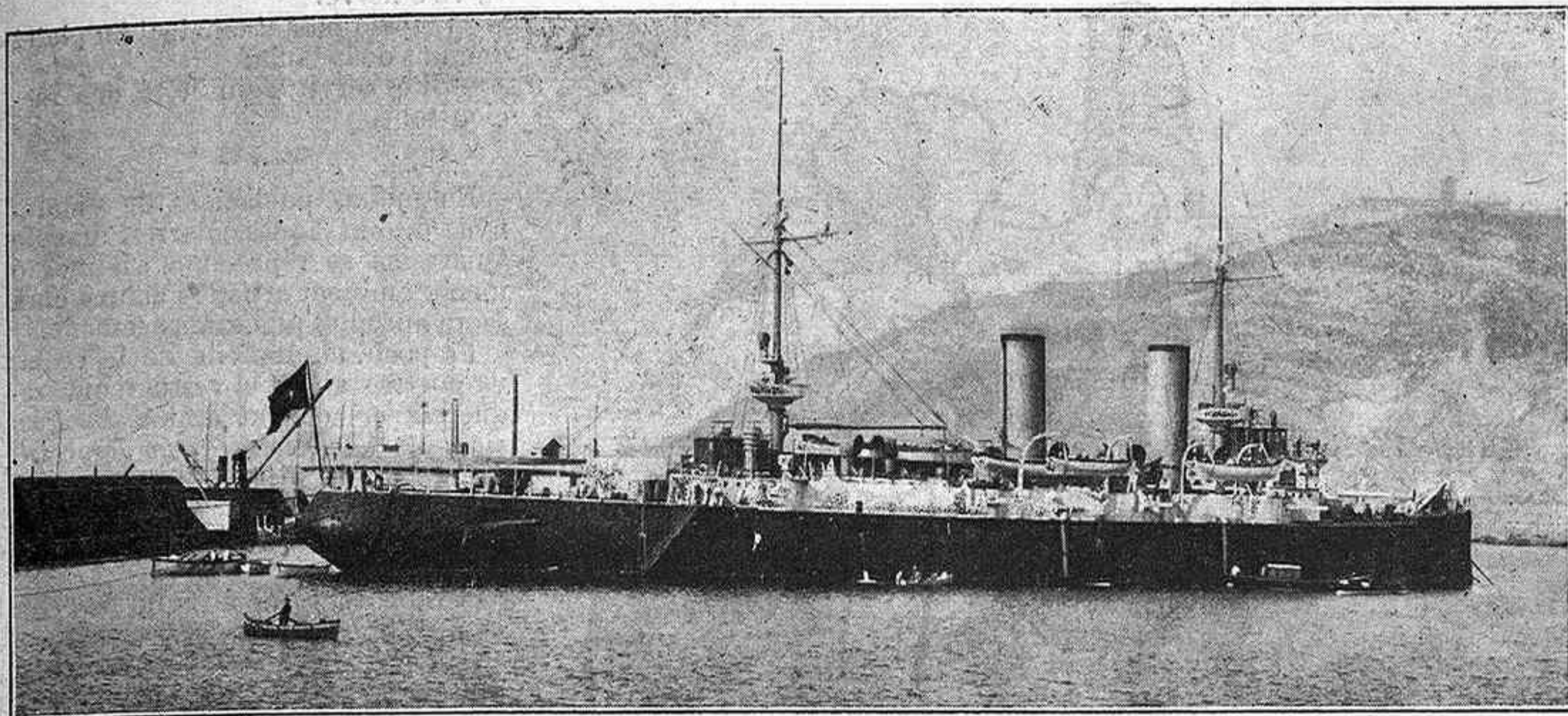
Entre magistrats, acusadors y defensors, els togats eran 13.

Els jurats, per haverne caygut malalt un, quedaren reduhits á 13.

Per fi, l' última sessió del Judici va celebrarse el día 13. La feyna dels buscadors de *tretzes* es realment curiosa.

UN BARCO NOU

El creuher CATALUÑA, acabat de construhir á Cartagena, visitant per primera vegada el nostre port.

Pero encare ho es més que s' hajan descuydat de fer constar que tot aixó ha succehit durant el reynat de don Alfons XIII.

Promet ser un aconxeiment la festa que 'l Foment de la Sardana del Districte sisé (secció del Centre Nacionalista Republicá Fivaller) celebrarà el diumenge día 26 en homenatge als mestres compositors de sardanas.

Extractém el programa qu' hem rebut:

A las 9 del matí, repartició de bonos als pobres.

A las 10, *Sardanas públicas* á la plassa de la Universitat.

A las 8 de la tarde, *Gran Festival* al Parch Güell, en el qual s' estrenarán 18 sardanas.

Y á dos quarts de 10 de la nit, *Vetllada Selecta* al Palau de Bellas Arts, ab lectura de poesías, coplas ampurdanesas y estreno d' altrás 14 sardanas.

En resúm, una festa simpática, alegre y verament popular, que desitjém alcansi l' éxit que 's mereix.

Un que no va may als toros
perque diu qu' es inhumá,
devant d' una gran pissarra
dilluns picava de mans.

Ab l' intent de donar dos concerts en el Palau de Bellas Arts, demá arribará á Barcelona una banda militar de Suissa.

Además de las autoritats y de la copla de 'n Sadurní anirán á rebre á la banda la colonia suissa en pes.

No hi faltará concurrencia; donchs, sapigut es que la colonia suissa es, aquí, molt numerosa.

Perque hi han moltes vaquerías...

Y casi totas son suissas.

La senmana de Passió,
de Justicia á molts els sembla...
Jo no vuy cantá *¡Al-leluya!*
mentres ens voltin *tenebras*.

Sembla que es un fet la adquisició per part del Ajuntament de terrenos en la falda baixa de Montjuich destinats á Parch.

En la darrera sessió municipal va aprobarse en principi el dictamen referent á aquest assumpto.

Pero recórdís que 'ls terrenos están compresos en las dos primeras zonas polémicas.

Per' aixó nosaltres no hi creyém res, encare.

Dugas zonas polémicas son massa zonas!

Y massa polémicas.

La corrida de toros del passat diumenge va tenirse que suspendre á causa del temps.

Está clar:

Els temps... no están per *bombitas*.

El poble de Barcelona censura la cobardía dels regidors que no assistiren á la sessió dels divendres passat per votar la totalitat del pressupost de cultura. Es precis qu' els seus noms quedin grabats á la memoria dels barcelonins com un acte de cobardía ó de hipócrita conducta.

Varen faltar á la votació el Sr. Teixidó, republicá lerrouxero que sab acomodarse á las circunstancies; en Santiago Mundi, lerrouxero també, pero que té duas nebotas molt monárquicas y católicas; en Ramón Altayó, que com ingenier sab enginyarse; en Félix Costa, lerrouxaire furiós y de gran capacitat financiera en el nomenament de inspectors d' arbitres; en Cardellach, persona molt correcta, pero que sab escorrer el bulto; en Rubió, home de bé á carta cabal y católich á *outrance*; Antoni González Prat, catedrátich de medicina, lerrouxaire, enemich encarnissat del projecte de cultura que califica, en castellá, de *patrón* d' ignominia perque l' ensenyansa 's donará en catalá. Aquest catedrátich á penas vá al consistori, diu sempre mal del Ajuntament, sens haver fet res en favor de Barcelona y quan ha fet alguna cosa ha sigut errada; es un regidor nominal ab ulleras d' or, catedrátich y castellanista á tot drap, encare que, enamorat de Cervantes, escriguí *patrón de ignominia* ab tota la serietat característica de D. Toribio.

Varen fer figa també el Sr. Peris qu' es un bon nadador consistorial, y els dos metjes senyors Pijoan y Cararach, que segurament tenen clientela apostólica, católica y romana y pensan més ab ella que ab els interessos de la ciutat.

La *cucologia* d' aquests regidors fá llástima y fástich á la vegada.

Ab regidors d' aquesta mena, ¡qué pocas cosas s' haurían fet á Barcelona!

—¿Que ja té 'l bè, senyor Jaume?
—No senyora.

—Y donchs? qué fa?
—El diumenge 'n vareig veure al Tívoli un gran remat.
N' hi havían de totas midas, magres, grassos, xichs y grans, de blanchs, rossos y morenos, pero, no sé, 'm va semblar que feyan fortor de llana... y els prefereixo esquilats!

Las darreras sessions del judici Rull varen ser emocionants, degut principalment als testimonis que á última

NOTAS QUARESMAIS

—¿Cóm es que no 't vols anar á confessar?
—Perque 'l rector es oncle de la seva neboda, y com que la seva neboda y jo... Vaja, no; no puch anarhi ab ell...

—Conformes; vindré á confessarme ab vosté, pero m' ha de prometre una cosa.
—¿Quina?
—Que mentres jo enraho, vosté ha d' estar dormint.

hora sortían com bolets. A la declaració de aquell respectable Valls va seguir la d' aquellas dugas donas, y ja més tart se parlava de una carta del célebre Oliva dihent que vindría. Aquest rumor anava prenent peu, y tothom parlava de lo mateix.

En un restaurant económic, un senyor que acaba de llegir el diari, pregunta al mosso que 'l serveix, ab intenció de entrar en comentaris respecte á lo del día:

—¿Cóm quedém, noy; aquest' Oliva vé ó no vé?

El mosso posant amatent un platet demunt de la taula:

—Si es servit; aquí 'n té una racioneta!

En molts poblacions de Catalunya, durant aquests darrers días de Quaresma se representa ab més ó menos ambient artístich alguna obra sacra apropiat á la santa senmana.

Fa poch, en una vila de la costa, va posarse ab tot el vestuari que requereix el conegut drama *La Passió y Mort de Nostre Senyor Jesucrist*.

Estavan ja á las últimas escenas quan un amich del actor que feya de protagonista 's presentá entre bastidors.

—Dispensi: ¿me faría un favor?— va dirli ab veu baixa al *traspunte*.

—Prou... fa aquest en un tó d'amabilitat.

—Senzillament: Voldria que anés darrera la Creu y que digués á Cristo, que vingui allá al café aixís que sigui mort, que 'n Pauhet l' espera.

Tengo una pena en el alma y otra aquí, en el corazón...

Pitjor en Rull que á horas d' ara ne té cinch y son de mort.

Un banquer, que se las donava de molt generós, va dir un día á un captaire que tot sovint l' aturava inútilment.

—Veyam: si ara vos dongués deu céntims ¿qué 'n faríau?

—¿Qué 'n faría? respongué 'l pobre ab marcat desinterés. Aniria á comprar un sello de correu del interior y li escriuria una carta donantli las gracias.

QÜENTOS

Qüestió de modas:

—¿Cóm redimoni t' has fet fer aquest abrích tant llarch!... Si quasi bé t' arriba als peus...

—Veurás, noy, es per un día d' apuro.

—No t' entench.

—Si, home; aixís me podré empenyar impunement els pantalóns.

—¿Quina diferencia observa vosté entre un mirall y una dona?—preguntaren á un célebre escriptor.

Y l' interpelat respongué sense pensarshi gayre:

—Que 'l mirall reflexa totas las cosas sense parlar, y la dona parla de tot sense reflexió.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN EL CONCURS D' ENDEVINAYRES.

- 1.ª XARADA.—*Ma-qui-na-ri-a.*
- 2.ª ENDAVINALLA.—*El paper.*
- 3.ª CARA.—*Girassol.*
- 4.ª MUDANSA.—*Toca, roca, soca, poca, coca, boca.*
- 5.ª GEROGLÍFICH.—*I maestri cantori di Norimberga.*
- 6.ª FIGURA NUMÉRICA.—*República.*

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm. 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

ÚLTIMAS PUBLICACIONES

- CORTE DE AMOR.** Florilegio de honestas y nobles damas.
Lo escribió D. Ramón del Valle-Inclán. . . . . Ptas. 3'50
- TEATRO.** Tomo décimocuarto de las obras completas de Jacinto Benavente. . . . . » 3'50
- LA SIRENA NEGRA.** Novela de Emilia Pardo Bazán. . . . . » 3'50
- EL POLÍTICO,** por Azorín.—Un tomo. . . . . » 2'50
- LA BRUTA.** Héroes de ahora, por Felipe Trigo . . . . . » 3'50
- PURA BROMA,** original de Juan Pérez Zúñiga. . . . . » 1'—

LILLIANA

Poema de ———
APELES MESTRES
ab ilustracions del autor —

Ptas. 15

REGISTRO DE HIGIENE

El tifus en Barcelona

POR EL

Dr. GUILLERMO LÓPEZ

Ptas. 1

REGISTRO DE HIGIENE

BARCELONA SUCIA

POR EL

Dr. GUILLERMO LÓPEZ

Ptas. 1

MEDICINA CASERA

Remedios

que curan

Un tomo en 8.º, Ptas. 1

El libro del día

El Hogar y el Trato Social

ARTE DE EMBELLECCER LA VIDA

POR LAURA GARCÍA DE GINER

Un tomo, Ptas. 4

Encuadernado, Ptas. 5

El popular senmanari

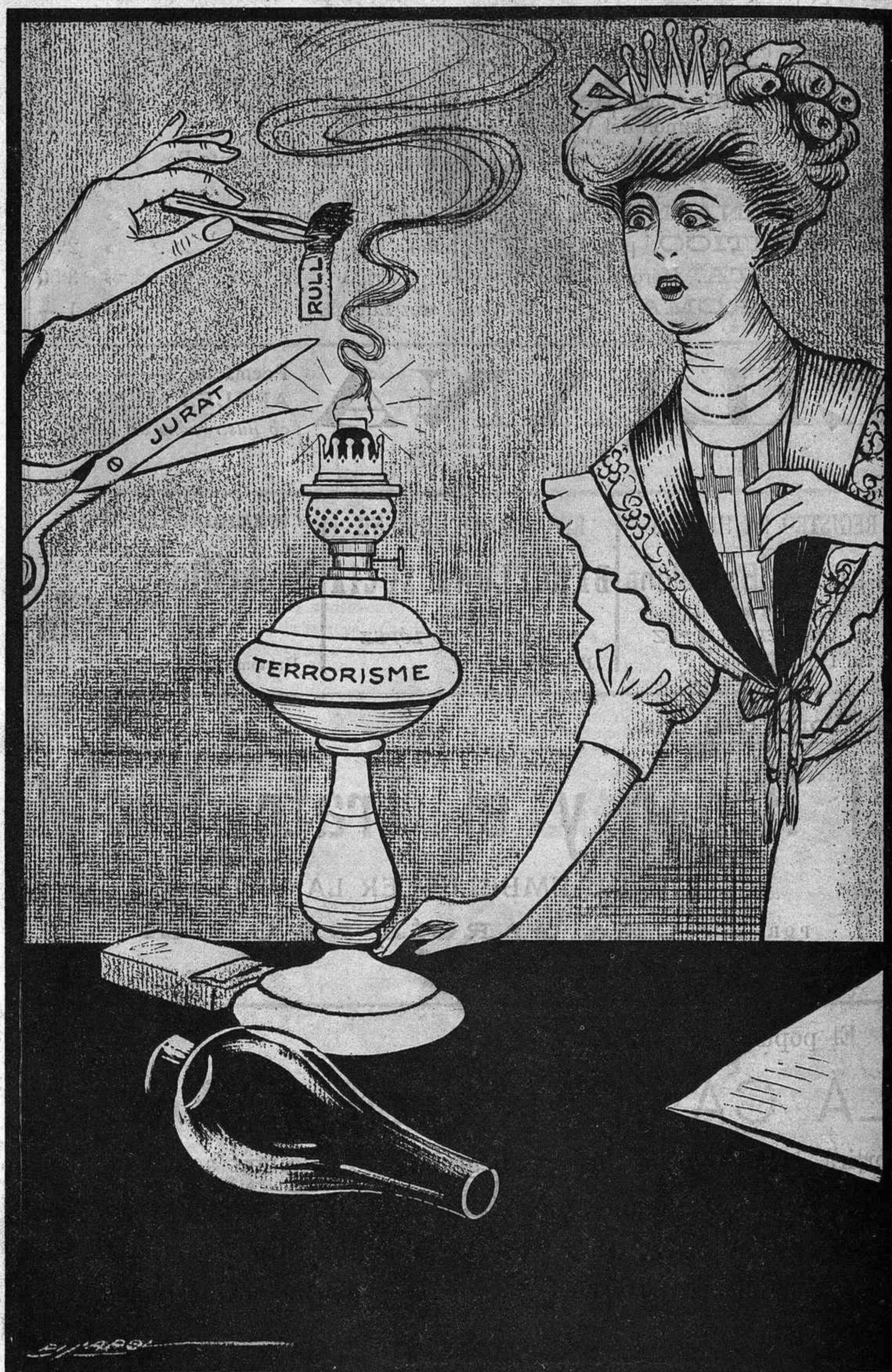
LA CAMPANA DE GRACIA

sortirà demà dissapte, ilustrat ab grabats de palpitant actualitat, figurant en el text un interessant **Ramell d'opinions sobre 'l Congrés Català de la Joventut Republicana,** firmadas per ponents y propagandistas del referit **Congrés** y escritas expressament per aquest número.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

L' ENDEMÀ DEL FALLO

—Sí; el ble ja està mocat, pero jo per ara no veig que 'l llum fassi més claror.